

KNNV - K10 - Bruinehaar - 2014 - Kampverslag

Kampdeelnemers KNNV Bruinehaar 2014

Iet Bakx, 's-Hertogenbosch, Jacques Bogaarts, Leidschendam, Frouk Escher, Hendrik-Ido-Ambacht, Janny Habermehl en Adrie Blankenstein, Ermelo, Marianne van der Heijden, Amsterdam, Piet Hollander, Oostwoud, Francien Karsten, Wageningen, Arien Lam – Aletta van de Berg en Rebecca, Utrecht, Maria Laurant, Leersum, Theo Leusink, Doorn, Els Löhr – Isabelle en Bas, Voorschoten, Bert en Els van Maanen, Voorburg, Diana van Putten, Amsterdam, Herm Jan Roep, Bruinehaar, Anna Simmelink, Bruinehaar, Ton, Jeannette en Sander van Rosevelt, Harkstede, Merinde Droog Hoorn, Gerda Tuitert, Ede, Wim en Rieke van Zuilen, Uithoorn.

Inhoudsopgave:

Blz. 3 Aankomst en opening kamp

Blz. 4 Excursie 27 juli landgoed Bruinehaar en omgeving

Blz. 5 Excursie 27 juli Engbertsdijkveen zuid

Blz. 6 Excursie 27 juli Hazelbekke

Blz. 7 Excursie 28 juli Engbertsdijkveen Noord, Zwemmen in de Vlegge

Blz. 8 Vervolg zwemmen

Blz. 9 Excursie Geomorfologie 29 juli omgeving Bruinehaar

Blz. 10 Excursie 30 juli Dal van de Mosbeek

Blz. 11 Excursie Ottershage

Blz. 12 Excursie 30 juli Beerzer landschap

Blz. 13 Vervolg

Blz. 14 Excursie 30 juli fietstocht 5 Kerkdorpen

Blz. 15 Excursie 30 juli De Mosbeek

Blz. 16 Vervolg

Blz. 17 Excursie 31 juli Junner Koeland

Blz. 18 Excursie 31 juli Hondeven

Blz. 19 Excursie 1 augustus Bergvennen

Blz. 20 Excursie 31- juli Vleermuizen / Kinderplezier

Blz. 21 Vaandeldragers

Blz. 22 Excursie 1 augustus fietstocht naar Ottenhagen

Blz. 23 Een goed gesprek

Blz. 24-26 Foto's

Bijlage Soortenlijsten

Kampverslag van Kamp Bruinehaar 27-7-2014 / 2-8-2014

Op zaterdag 27 juli wordt de camping van Anna en Herm Jan gevuld met allerlei soorten kampeermiddelen. Tenten, caravans, vouwwagens, en kampeer busjes.

Iedereen krijgt van de voorzitter een prachtig plekje, aangewezen.

De middag verloopt verder

in alle rust, af en toe komt er weer een deelnemer aan, en hoor je hoe oude bekenden elkaar begroeten. De kinderen van het kamp hebben elkaar al gauw gevonden en beginnen met een aantal balspellen elkaar af te tasten. Kortom een gezellige "drukte".

Ondertussen wordt door een aantal kampgenoten onder leiding van Maria en Thijs de Convo opgebouwd. Er is hulp zat en iedereen weet wel een manier waarop het beter kan..(?) Maar met vereende krachten komt de Convo toch in de benen (eigenlijk op poten).

Om 20:00 uur precies verzamelen voor de traditionele sjok, en het kamp kan beginnen.

De bestuursleden stellen zich voor, en openen met het Twents volkslied, fantastisch gezongen door Anna, Herm Jan en Thijs, we zijn er met z'n allen even helemaal stil van. Daarna komen de o zo belangrijke mededelingen, en na het tweede rondje sjok krijgt Herm Jan als excursieregelaar het woord.

Daar hij, als camping eigenaar, en vrijwilliger boswachter, in het gebied woont, mag het niet verwonderlijk zijn dat de kampgasten op de mooiste plekjes van Twente zullen komen.

Waar we allemaal terecht komen lezen we op de volgende bladzijde.

Kampverslag 27 juli omgeving Bruinehaar

Op 27 juli 2014 ging onze excursie over het landgoed Bruinehaar, in de omgeving van de camping.

We vertrokken met 15 personen in ZW richting, om even verderop linksaf en in NO richting verder te gaan.

Door de velden ,over een zand-fietspad naar het voormalig witte kerkje van Bruinehaar. De nevel trok op en spoedig werd het warm en zonnig. "Wie thuis blijft heeft altijd ongelijk".

Mais en aardappelen werden hier verbouwd, rogge, ingezaaide bloemenranden en phacelia voor de bemesting.

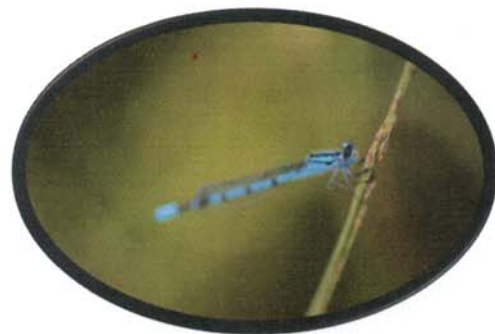
We bivakkeerden voor de koffie bij de Koele. Een zandafgraving waarin water staat en in de loop van de tijd een gunstige grond ontstaan is met een combinatie van leem en zand, zodat de ronde zonnedaauw zich kon ontwikkelen en de Canadese Hertshooi.

Honderden blauwe juffertjes completeerden dit paradijsje. Spoedig daarna kwamen we terecht op een mooi heideveld (het Strieperveld) en verder langs eikenbosjes. Tijdens de lunch ontdekten we de gele luzerne vlinder, en citroentjes. Vogels lieten zich weinig zien, we hoorden een groenling. Het werd inmiddels behoorlijk warm, 25°C, zodat we onze wandeling beperkten tot de korte route.

We keerden voldaan terug naar de camping, na een wandeling van 5 km.

Francien Karsten.

Kampverslag 27 juli Engbertsdijkveen Zuid

Bruinehaar, Engbertsdijkvenen, 27 juli 2014, 10 deelnemers, Excursieleider: Rieke van Zuilen, driekwart dag, vervoer: fiets en te voet, waardering 8. Route van kamp naar excursiegebied. Vanaf Erve de Meester over de Gravenlandweg met de fiets naar Engbertsdijkveen, daar een wandeling door hoogveengebied vernoemd naar Engbertsdijk de vroegere en laatste eigenaar van dit gebied, veel juffers, vuurjuffers, lantaarntje, azuurjuffers, brede wespenorchis, roodbruine aardappelammoniet, bovist, wantsen. Tot kijkscherm en weer terug, naar Veenmuseum met 5 personen.

Sfeerverslag:

Met 10 man fietsten we naar de venen. Bij de parkeerplaats hebben we onze fiets neergezet en gingen we op pad. De kinderen(3) raakten al gauw enthousiast over de vlinders en de libellen. Doordat de zon was gaan schijnen waren het er veel. Het begin van de ochtend was zeer mistig. Ook het pad was behoorlijk nat. Er waren paddenstoelen te zien, eentje met een slak erop die aan het snoepen was.

Maria liet ons het verschil zien tussen het hooibeestje en een bruin zandoogje.

Ook verschillen tussen libellen en juffers werd ons haarfijn uitgelegd.

Bij de vogel kijk hut aangekomen was het tijd voor koffie en de verrekijker. We besloten dezelfde weg terug te gaan en op de fiets naar het Veenmuseum te rijden, daar vertelt een van de kinderen over.

Diana van Putten,.

Vanmiddag gingen we naar het Veenmuseum. Het was erg leuk om te zien hoe de mensen vroeger leefden. Ook zag je goed wat het verschil tussen rijke en arme mensen, want we zijn met het treintje langs allemaal huisjes geweest. Het was erg gezellig.

Isabella.

Kampverslag 27 juli Hazelbekke

Kamp: Bruinehaar, Excursiegebied: Hazelbekke

Datum: 27-07-2014 Aantal deelnemers: 11

Excursieleider: Arien Lam, Excursieduur: ¾ dag, ongeveer 3 km afgelegd.

Vervoer: auto en te voet

Onderwerpen: planten, vogels en insecten waaronder vlinders

Waardering: 9

Route: Met de auto naar Varre. Even voorbij Varre linksaf (Bovenesweg) en nog eens links naar de boerderij van de beheerder van het Natuurmonumenten-terrein.

Sfeerverslag:

We begonnen met ons – op volgorde van lengte – te verdelen over drie auto's van verschillend formaat. Het doel van de rit: een werkelijk prachtig Twents idyllisch erf, waar de koffie al klaar stond in de voormalige hooisluur. Onze gids, Fons Geers, leidde ons vanaf zijn erf het natuurgebied 'De Hazelbekke' in, genoemd naar de Hazelaars langs de beek. Dan is de hazelworm die we zagen extra betekenisvol, en we zagen ook nog Hazenzegge. Maar eerlijk gezegd is het gebied vooral geweldig door de bijzondere vegetatie van natte graslandjes, zie hiervoor de plantenlijst. De aparte manier van boeren van de laatste boeren van dit gebied heeft deze bijzondere plekjes mogelijk gemaakt. Tegelijk zien we her en der alweer het gevaar van verbossing opdoemen. We zijn een prachtige ervaring rijker.

Kampverslag 28 juli Engbertsdijkveen Noord

Rustig gefietst naar Engbertsdijkveen, via Kloosterhaar richting Sibculo. Iets te ver door gefietst, waardoor we niet bij de gezochte boerderij kwamen, maar bij een stuwtje de fietsen parkeerden. De kinderen waren al een heel eind doorgefietst en moesten teruggehaald worden. Jeannette, (fiets met hulp) sprintte er achteraan en kwam een 10 minuten later terug met kroost.

Mooi wandelpad langs moeras en vennen en later heidelandschap.

Het was erg warm en we waren blij dat we bij een soort hut aankwamen waar we in de schaduw konden zitten en een broodje eten. Al gauw werd een buizerd gesignaleerd en deze vogel volgend zag Ton een boomvalk. Deze boomvalk begon te jagen op de erg veel aanwezige grote libellen. Al Jagend liet deze valk zich bijzonder goed bekijken. Hij was zo dichtbij dat veel van ons de jacht met blote oog zeer goed konden volgen. Even later gevolgd door een tweede. Op een ven, even verderop, nog 4 vrouwtjes zomertaling (juveniel?). Langs een pad omzoomd door wespenorchis verder gelopen tot aan de fietsen.

Tot slot richting "de Vlegge" gefietst waar we heerlijk konden afkoelen door een duik in het heldere water. Onderweg was ik op wat bramen gaan zitten, waardoor ik een nogal vervelende vlek in mijn broek had. Met behulp van water en zand geprobeerd dit eruit te wassen. Ik dacht dat ik mijn zakken geleegd had, maar... het verslagbriefje bleek er nog in te zitten.

Op de terugweg wilden we boodschappen doen, in Sibculo of in Kloosterhaar. De keus viel op Kloosterhaar omdat we de inkopen dan koeler konden houden. Foute keuze..! De buurtsuper was met vakantie. Dat werd dus doorfietsen naar De Pollen.

Jeannette.

WAARNEMINGENFORMULIER

Onderwerp S wemen
Kamp Bruinendar
Datum 28 Jul Excursie A
Ingevuld door rebecca en aletta

Na een fietstocht over asfalt, een wandeling over de heide en een tijdje bij een historische waterput, gingen een deel van onze groep door naar De Vlegge - een zandwin-gebied-tuind-recreatieplek. Snel omklede al of niet met behulp van een tricot en het water in. De dappesten van ons probeerden tot de zelf de glijbaan. Verfrist en half opgedroogd keerden we terug op de camping.

Kampverslag 29 juli Excursie Geomorfologie

sfeerverslag excursie Geomorfologie, kamp Bruinehaar, 29 juli 2014 deelnemers: 15, excursieleider Els van Maanen, waardering:8 , driekwart dag, op de fiets. Vanuit het kamp rechts de Gravenlandweg op, 2^e weg links. Over het erf van een boer (recht op overpad), een grote Deense dog bewaakt het erf.

De weg vervolgend komen we aan een grote bult. Daar gaan we kijken, je zou er zo voorbij fietsen. Dit is een Esker, een hoge smeltwater rug: de Wolfbelt. De naam komt uit de tijd dat er nog wolven en wilde zwijnen rondliepen. Een stukje grond dat onbruikbaar is voor de boer. Vol stenen, grind en leem uit het Wechselien. De weg terug naar de Gravenlandweg ligt op een ronde zandrug. Op de Gravelandweg laat Herm Jan Roep ons het verschil in hoogte zien in het landschap. (De avond tevoren heeft hij verteld over de vorming van het landschap in de voorlaatste ijstijd, Eemien en de laatste ijstijd het Wechselien) Ook gaat de weg hier omhoog, een morene.

Bij een zijweg vertelt hij waarom de boerderijen hier niet aan de weg staan. Ze staan op dekzand in het land. Die ene bungalow staat wel aan de weg, die wist het niet en zal daar spijt van krijgen. Het grondwaterpeil zal steeds hoger worden (beleid).

We gaan de Paterswal op langs het afvoerkanaal tijdens de veenafgraving. Rechts zijn stukken hoogveen te zien die nog niet zijn afgegraven. Eerst kwam er steenkool en later het gas als brandstof. De turf was niet meer nodig en dus ook de afgraving niet meer. De staat kocht de boeren uit. Verderop zien we dat de oever is afgestoken om ijsvogels gelegenheid te geven om te nestelen. Vervolgens gaat het fietspad over de morene flink omhoog. Rechtsaf naar Sibculo. Daar rusten we gezeten op de stuwwal met uitzicht op water. Dat is een afgraving van de stuwwal. Dat grove zand werd verkocht om cement te maken. Nu kun je er zwemmen in het meertje. Boven op de stuwwal ligt een heel grote grafsteen. Hier stond het klooster. Toen dat werd afgebroken hebben de boeren alles meegenomen om te gebruiken, maar deze steen was te zwaar. Verderop is de waterput van het klooster. Met een wichelroede is naar water gezocht, toen is een heel diepe put gegraven. Hij is gerestaureerd.

Diana van Putten.

Vervolg door Els van Maanen: Langs het veenkanaal was aan de rechterkant duidelijk het slagenlandschap te zien, de resten van een veel groter slagenlandschap. Aangezien het heel warm werd en we al vol waren van alle verhalen en het boeiende landschap, zakten we af naar de Haarakker om ons te laven aan ijs, thee en koffie, taart en vooral alles met bosbessen!

Kampverslag 30 juli Excursie Dal van de Mosbeek

-contrast-

Woensdag 30 juli: excursie naar 'Dal van de Mosbeek' o.l.v. onze gids Herm Jan Roep van Landschap Overijssel.

We lopen in het mosbeekdal op een zandweg en gaan door een voorde (doorwaadbare plaats). Het kleine stroompje dat we oversteken loopt van de beekdalhelling af en mondt uit in de Mosbeek. Kort daarna gaat een weide hek open. We staan nu in een schraal beekdalgrasland. Enkele jaren terug is dit perceel door 'Het Landschap' verworven en verschraald. De voedselrijke top laag is afgevoerd.

We zien bloemen van Parnassia (*Parnassia palustris*) in de knop en ontdekken in de vegetatie zowaar het bladrozet van Vetblad (*Pinguicula vulgaris*). We buigen ons verder over de boeiende vegetatie.

Dan richten we ons op. Een drijfmestgeur waait over ons heen. Onopgemerkt is een grote gier-injecteermachine een naastliggend weiland ingereeden; heeft haar uitklapbare drijfmestsproeiers opengezet en rijdt door het grasgroene weiland in het Mosbeekdal. Het is een perceel van (schatting) 50x150 meter dat (nog) niet in het natuurgebied van het beekdal is opgenomen. Moderne agrarische bedrijfsvoering en natuurontwikkeling staan hier scherp begrensd naast elkaar. Het toont een opvallend contrast: Parnassia op hemelsbreed 30 meter afstand van voedsaam Engels raaigras.

Korte tijd later zien we in een drassige binnenbocht van de Mosbeek een wat ongewone vegetatie: ruime velden Paarbladig goudveil en hoog opschietende Grote brandnetel groeien door elkaar. Uitspoeling van meststoffen van hoog naar laag is een bekend fenomeen. Dat kan, wellicht hier, hebben geleid tot het verruigen van de beekoeervervegetatie.

Wat is nou zo hoopvol?

Beetje bij beetje slagen natuurorganisaties erin gronden, met in potentie grote natuurwaarde, op te nemen in een ruimer stroomdalgebied. Grondverwerving van hoog naar laag in de beekdalen is daarbij van cruciaal belang.

Hazelbekke, Mosbeekdal en Springendal zijn hiervan lichtende voorbeelden.

Opmerkelijk zijn de resultaten na het verschrallen door Landschap Overijssel van de in eigendom verkregen weilanden. Na enkele jaren beheer leidt dit reeds tot een spectaculaire verandering van de vegetatie. Dat konden we deze dag goed waarnemen en er volop van genieten.

Theo

Kampverslag 30 juli Excursie Ottershage

Deelnemers: Ton en Francien

Gezeten in de vogel kijk hut met het licht van achteren hebben we een prachtig uitzicht op nat weiland met een drietal plasjes vol vogels.

Een overdaad aan kievietsen in de gradaties van jong naar oud.

In de hut een kijker opgesteld en voorzien van koffie en etenswaar kunnen we het wel een uurtje volhouden.

Er was zoveel te zien dat dat uurtje ruimschoots overtroffen werd. Uiteindelijk hebben we tweeëntwintig soorten geteld.

Hoogtepunt van deze morgen is ongetwijfeld de Kraanvogel die parmantig tussen de ooievaars en blauwe reigers rondstapt.

Om ca. half één kwamen de rondlopende runderen de rust verstoren, en claimde het water.

In de tijd dat we in de hut aanwezig waren hebben we verschillende voorbijgangers laten meegenieten van al dat moois

Ton.

Kampverslag 30 juli Excursie Beerzer Landschap

Sfeerverslag en achtergrondinformatie Beerzer landschap

Excursie KNNV kamp Bruinehaar, 30 juli 2014 o.l.v. Bram Jongsma, gids Overijssels Landschap

Ontstaansgeschiedenis Beerzer Landschap

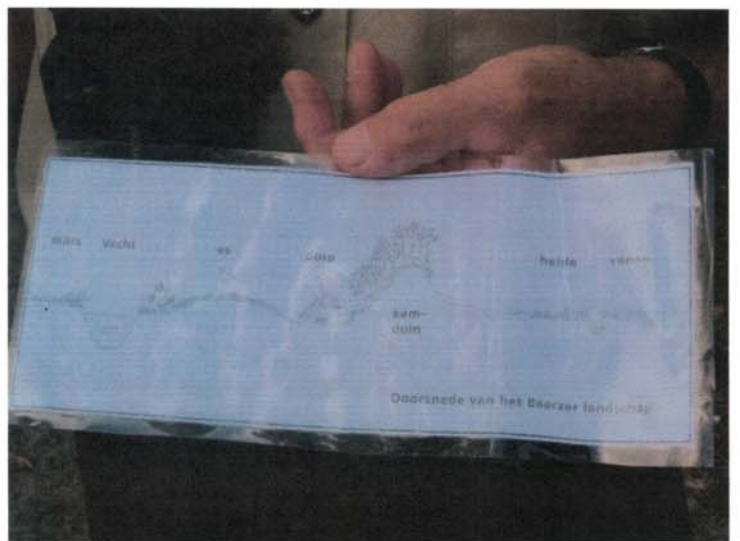
Dit landschap is gevormd in de laatste ijstijd. De permafrost (er lag toen geen landijs, maar de bodem was wel bevroren), maakte dat er nergens water in rivieren en de Noordzee aanwezig was, waardoor ook geen leven mogelijk was. De ijzige westenwinden die toen waaiden, stoven het zand op. Hoe lichter, hoe verder weg het neerdaalde. Zo kwam in Duitsland het lichtste neer en vormde löss. In Oost Nederland kwam het in de vorm van zand neer- de korrelgrootte verschilt nauwelijks en vormde duinen. Daarna brak een warmere periode aan. Het smeltende water zocht zich een uitweg, maar kon niet naar het noorden stromen, omdat daar nog ijs lag. Daardoor ontstond de "Oer-vecht" een brede rivier, zo'n 25 tot 40 km. breed!!

Na deze periode warmde de aarde weer op en werd

menselijke bewoning mogelijk. De eerste bewoners waren jager-verzamelaars (o.a. klokbekercultuur) en omstreeks 3.000 voor Christus vestigde zich de eerste bewoners permanent in dit gebied. Ze verbouwden kleine akkertjes op de es en bemeste dat met de as van verbrande bomen.

Beerze is rond 500 na Chr. gesticht en ligt op de grens van de es, kamduinen, heidevelden en venen, in een uitermate afwisselend landschap. Halverwege de middeleeuwen nam de bevolking toe en was er dus meer voedsel nodig. Inmiddels had men uitgevonden dat men ook schapenmest kon gebruiken om de grond te bemesten en men liet steeds meer schapen op de heide grazen. Ook het principe van de potstalmest had men uitgevonden, zodat de humuslaag op de es per jaar 1 mm. groeide. Uiteindelijk kwamen er dusdanig veel schapen dat men op de heide

roofbouw pleegde en die verdween, waardoor er zandverstuivingen ontstonden. Het dorp Beerze dreigde onderstoven te worden en er heerste in die periode hongersnood. Het merkenbestuur (voorloper van de landbouw coöperatie) maakte afspraken wie, waar, hoeveel schapen mocht laten grazen, incl. hoe de houtopstanden beheerd moesten worden. Wie zich er niet aan hield werd streng gestraft. Om verdere verstuiving tegen te gaan plantte men rijshout op de stuifduinen.

De huidige kamduinen zijn zo'n 20 - 23 meter hoog en lopen aan de westkant stijl omhoog, terwijl ze aan de oostkant langzaam afdalen. Hier is dan ook sprake van zgn. omgekeerde reliëfvorming - het zand wat van de top afwaaiide ligt nu onderaan het duin en door verstuiving ligt wat toen onderop lag, nu boven.

De gronden waren in eigendom van de bisschop van Utrecht, die er een leenman neerzette om de belastingen te innen en de orde te handhaven. Een van die leenmannen, Warner toe Beerze liet rond 1300 een versterkte havezate bouwen - huis toe Beerze. Hij sneuvelde echter in de Slag bij Aane (1326). Dat huis heeft tot 1736 dienst gedaan. Toen kocht Werner van Palland, woonachtig op kasteel Eerde het. Omdat hij aangeslagen werd op basis van het aantal schoorstenen wat op zijn eigendommen stond, liet hij het huis slopen.

Met de introductie van de kunstmest rond 1900, is het systeem van de merken afgeschaft. Schapen waren niet meer nodig voor bemesting van de landbouwgronden en de toenmalige eigenaar van landgoed Beerze, een erfgenaam van Werner van Palland, verdeelde de landbouwgronden onder zgn. "gewaarde" boeren (die grond in bezit hadden). De overgebleven woeste gronden werden met bomen ingeplant voor o.a. mijnhout. Inmiddels zijn de bossen veel gevarieerder van samenstelling. Er komt sporkehout, lijsterbes en krent als onderbegroeiing voor

Maria.

Kampverslag 30 juli Excursie Fietstocht Kerkdorpen

SFEERVERSLAG

Rond half tien vertrokken we met 6 mensen in zuidelijke richting. We passeerden al snel de Wolfsbelt, een mini esker en al meanderend door het landschap kwamen we via een bosbessenkwekerij (ijs, jam) en Erve BRAGER, een prachtig gerenoveerde boerderij met vakwerkschuur, in Geesteren aan. We wilden de kerk bezoeken, maar dat kon niet, omdat daar een begrafenisdienst was. Toen hebben we na een kleine pauze de weg vervolgd. Net na Geesteren, op de Huyerenseweg, stonden we stil bij een mooie boerderij. De diverse gevels waren voorzien van allerlei schilden en tekeningen. Wij discussieerden over de betekenissen. Gelukkig kwam de boer, zijn familie bijnaam was "Effink", naar buiten en hielp ons een handje. Zijn uitleg was boeiend. Daarna de aankomst bij de basiliek van Tubbergen, gebouwd van 1893-1897 in neogotische stijl. De toren is van Bentheimer zandsteen, waarvan o.a. het Paleis op de Dam is gebouwd. De basiliek heeft prachtig beschilderde ramen die door glazeniers van 5 generaties uit één familie zijn beschilderd. Het doopvont is van Devoons hardsteen uit België, als je goed kijkt zie je fossielen, o.a. zeelelietengels en schelpen.

Daarna kregen we het dorp Vasse in het vizier. Met eveneens een grote kerk. De ramen zijn geheel anders dan in Tubbergen, meer traditioneel. De moeite waard om te bezoeken. De route vervolgend is het gemakkelijker eerst "watermolen Frans" te bezoeken. Op zondag (situatie 2014) worden daar rondleidingen gegeven. Daarna volgt de "watermolen van Bels" met een theetuin. De tuin verkeert in betere staat dan de watermolen. Maar toch een mooie plek.

Wat opvalt op deze fietstocht zijn de grote kerken in betrekkelijk kleine dorpen. Onderweg hebben we verschillende soorten rundvee gezien. Bruine en zwarte Lakenvelders, blonde Aquitaine, groepje Hooglanders, wit-en zwart bonte. (Witbont voor de slechtziende boeren)

We hebben veel profijt gehad van de geo-morfologische fietstocht eerder deze week. Daardoor konden we het landschap beter LEZEN dan voorheen.

Rond half vier waren we terug op Erve de Meester. Het was cultuur-historisch een geslaagde tocht.

Kampverslag 31 juli Excursie Junner Koeland

Deze staat o.l.v. Geert Euverman van SBB.

We staan bij de ingang van het natuurgebied. Geert bladert door de cultuur-historische atlas van het Vechtdal. Heldere tekeningen verduidelijken hoe de Vecht in de loop der eeuwen steeds haar loop heeft verlegd en oude rivierbochten (afsnijdingen) heeft achtergelaten. Deze zullen we in het stroomdalgrasland gaan zien.

We krijgen van Geert uitleg over de bijzondere kringloop van de eikenboom in het excursiegebied.

In het grasland staan we met aandacht te kijken naar een alleenstaande eikenboom. Rondom de eik is een

Sleedoorn.

Een kudde paarden grazen vegetatie kort. zaailingen van door het vee.

Er is weinig boompje

We kijken nu eikenboom. gordel met

ruime gordel te zien van vooral

koeien met stieren (pas op!) en in het gebied en houden de Dat betekent dat ook opkomende bijv. berk en eik worden gegeten

kans dat een pas ontkiemd overleeft.

naar een mooi opgegroeide Deze is omringd door een ruime sleedoornstruiken.

Hoe kan deze eik hier opgekomen zijn?

Stekelige sleedoorn- en bramenstruiken en meidoorn zijn niet geliefd bij het vee. Deze worden gemeden. Binnen deze doornige vegetatie kan een jong eikenboompje ongestoord opkomen en tot een volwassen boom uitgroeien. Langzaam maar zeker zal de boom met breder wordende kruin ook licht wegnemen van de Sleedoorn. Deze zoekt vervolgens voldoende ruimte en licht op meer afstand van de eik. Daar liggen haar optimale kansen zich te handhaven en zich voort te planten. In dat stadium komen ook weer koeien en paarden in beeld die bij zomerse hitte de schaduw zoeken van deze eik; of hun vacht schuren aan de boom. Zaailingen van de eik zullen door dieren worden verplaatst. Het is voorstelbaar dat op deze wijze doornige struiken en jonge boompjes elkaar, bij herhaling, vinden.

Met het verstrijken van de jaren kan zich een klein bos met eiken ontwikkelen in het gebied. Vervolgens zet het verval in. Een oude eikenboom wordt aangetast door zwammen, verzwakt en valt om; wordt langzaam verteerd door zwammen en insecten. Door het licht dat op deze open plek valt kunnen vervolgens een schaduw minnende kruid laag en bramenstruiken weer een plek vinden.

Zie hier in vogelvlucht de kringloop van de eik in Junner Koeland.

Theo

Kampverslag 30 juli Excursie Naar De Mosbeek

Als eerste brachten we een bezoek aan het museum In de sporen van de IJstijd. Dit kleine museum is gelegen in de omgeving van de molen van Bels. Het gaat over de geschiedenis van het ijs. 140.000 jaar geleden was overal ijs. Dan komt er een moment dat er groen te zien is. Uit de late steentijd komen de trechterbekers die in grafheuvels gevonden worden.

In de molen krijgen we te zien hoe men in het verleden de muren boude. Er werd een raamwerk van eiken balken gemaakt. De ruimte tussen balken werd opgevuld met leem en koeienmest met stro. Later werden in die ruimte bakstenen gebruikt. Het uiteinde van de ene balk paste precies in een holte van de ander balk zodat men bij verhuizing alles weer uit elkaar kon nemen. Op deze manier waren de huizen dus geen onroerend goed, maar roerend goed. Er stond ook een Kleedwagen die drie eeuwen geleden gebruikt werd voor het vervoer van vlas en linnen artikelen naar Sint Peterburg.

Vervolgens kreeg de molen de aandacht eerst diende hij om papier te maken, later voor het malen van graan en weer later voor de bereiding van cichoreikoffie.

I

n het Essenlandschap zagen we een grote groene weide van een veeboer. Daarin liepen geulen als onderdeel van de Mosbeek.

De molen van Frans stond eigenlijk stil, maar er lekte wat water in de richting van het rad, zodat het af en toe een klein eindje draaide.

De afzettingen van de beek waren niet steeds hetzelfde: soms een periode met hoofdzakelijk klei, soms een periode met zand of leem.

We kwamen eerst op een veld waar de natuur haar kans krijgt. Er staan erg veel kleine berken. (Ruwe berk) maar ook heide, rolklaver en vele andere planten. Van dit veld was de bovenste voedselrijke laag verwijderd, gedeeltelijk wat grondiger met als resultaat dat daar geen berkjes stonde en allerlei interessante planten zoals Gentiaan en Parnassia. Op het weiland ernaast werd mest geïnjecteerd. Vervolgens bezochten we een droger gebiedje met veel zonnedauw en veel vetblad, twee of drie soorten wolfsklauw, veel heide, hengel, tormentil, enz. Daar zochten we naar Heidekartelblad en zo waar we vonden een heel klein bloeiend exemplaar. Verder stonden er nogal wat Koningsvarens enz., enz.. Vogels hebben we vrijwel niet gehoord en ook niet gezien. Vlinders werden er wel gezien.

Tot slot hebben we iets gebruikt op het terras bij de molen van Bels.

Frouke.

-contrast-

Woensdag 30 juli: excursie naar 'Dal van de Mosbeek' o.l.v. onze gids Herm Jan Roep van Landschap Overijssel.

We lopen in het mosbeekdal op een zandweg en gaan door een voorde (doorwaadbare plaats). Het kleine stroompje dat we oversteken loopt van de beekdalhelling af en mondt uit in de Mosbeek. Kort daarna gaat een weide hek open.

We staan nu in een schraal beekdalgrasland. Enkele jaren terug is dit perceel door 'Het Landschap' verworven en verschraald. De voedselrijke top laag is afgevoerd. We zien bloemen van Parnassia (*Parnassia palustris*) in de knop en ontdekken in de vegetatie zowaar het bladrozet van Vetblad (*Pinguicula vulgaris*). We buigen ons verder over de boeiende vegetatie.

Dan richten we ons op. Een drijfmestgeur waait over ons heen. Onopgemerkt is een grote gier-injecteermachine een naastliggend weiland ingereden; heeft haar uitklapbare drijfmestsproeiers opengezet en rijdt door het grasgroene weiland in het Mosbeekdal. Het is een perceel van (schatting) 50x150 meter dat (nog) niet in het natuurgebied van het beekdal is opgenomen. Moderne agrarische bedrijfsvoering en natuurontwikkeling staan hier scherp begrensd naast elkaar. Het toont een opvallend contrast: Parnassia op hemelsbreed 30 meter afstand van voedsaam Engels raaigras.

Korte tijd later zien we in een drassige binnenbocht van de Mosbeek een wat ongewone vegetatie: ruime velden Paarbladig goudveil en hoog opschietende Grote brandnetel groeien door elkaar. Uitspoeling van meststoffen van hoog naar laag is een bekend fenomeen. Dat kan, wellicht hier, hebben geleid tot het verruigen van de beekoeervervegetatie.

Wat is nou zo hoopvol?

Beetje bij beetje slagen natuurorganisaties erin gronden, met in potentie grote natuurwaarde, op te nemen in een ruimer stroomdalgebied. Grondverwerving van hoog naar laag in de beekdalen is daarbij van cruciaal belang.

Hazelbekke, Mosbeekdal en Springendal zijn hiervan lichtende voorbeelden.

Opmerkelijk zijn de resultaten na het verschrallen door Landschap Overijssel van de in eigendom verkregen weilanden. Na enkele jaren beheer leidt dit reeds tot een spectaculaire verandering van de vegetatie. Dat konden we deze dag goed waarnemen en er volop van genieten.

Theo

Kampverslag 31 juli Excursie Hondeven

Kamp: Bruinehaar

Excursiegebied: Hondeven (via kerkdorpenfietstocht)

Datum: 31-07-2014

Aantal deelnemers: 13

Excursieleider: Aletta van de Berg

Excursieduur: ¾ dag

Vervoer: fiets

Onderwerpen: planten, vogels, insecten waaronder vlinders

Waardering: 8

Route en sfeerverslag: Via de esker van

Langeveen,
langs
diverse
historische
boerenerve
n en na een
stop in dan

wel vóór de kerk van Geesteren, kwamen we bij het Hondeven. Eerst lunchen in een bosje met schaduw en picknickbank en daarna óf boompje verwisselen óf over smalle paadjes door het hoge riet, door de kniehoge hei en over het (pas?) geplagde veldje bij het ven. Veel planten en veel insecten gezien, veel lachende kinderen gehoord (dankzij het boompje verwisselen) en genoten van het 'onbetreden' karakter van het gebied.

Kampverslag 1 augustus Excursie Bergvennen

Op 1 augustus 2014 vertrokken we per auto naar Lattrop-Brekelenkamp, om daar bij camping de Bergvennen te starten met een wandeling onder begeleiding van Harrie Wolters van het Overijsels Landschap. Het weer is prachtig, warm en zonnig. De vennen in de buurt herbergen de waterlobelia, klokjesgentiaan op de wal, tormentil in grote getale, veenpluis. Met een pomp wordt kalkrijk water opgepompt om de zuurgraad wat te verminderen. Een prachtig plantje, dat later Zuid-Afrikaans gierst bleek te zijn werd uitgebreid bekeken.

Onze wandeling ging rond de vennen en de koffie werd genoten in de schaduw van een dennenbos.

Harrie liet ons een overgebleven stukje hoogveen beleven en vervolgens

we verder naar een ven-broek bos, iedereen zich kon in de grassen ,zegge
Het was weer een een roodborst
Tegen half vier had iedereen zin in dag van ons kamp

liepen
waar
uitleven
beenbreek, vlinders, wateraardbei enz, enz,
prachtig gebied. Wederom weinig vogels,
tapuit, staartmezen en een boomklever.
beëindigden we de excursie en door de hitte
een ijsje. Het was helaas al weer de laatste
in Bruinehaar, Francien Karsten

Kampverslag 31 juli, "Vleermuizen op de camping"

Herm Jan deelde na de shock bat detectors uit aan de kinderen en anderen uit de kring. De kinderen probeerden de bat detectors meteen uit en ontdekten dat hun eigen stem op een vreemde manier vervormd werd weergegeven. Ze vonden het enorm spannend en konden niet wachten tot de eerste vleermuis zich liet zien (horen). Herm Jan en Anna namen ze mee over het kampeerterrein richting hun woonhuis, waar al gauw een paar Dwergvleermuizen zich lieten zien én horen. Een luid getetter kwam uit alle bat detectors. Herm Jan vertelde over de

nest verzorging

en hoe de

moeders elkaar aflossen zodat er altijd een paar moeders bij de baby's zijn. Dit sprak erg tot de verbeelding van de kinderen. Daarna probeerde Sander de frequentie rond de 20 kHz en ving de signalen op van de Rose vleermuis. Deze werd helaas maar één keer opgevangen. De kinderen probeerden nog of ze zonder de detector de signalen konden horen, maar helaas de Rose vleermuis liet zich niet meer zien of horen.

Inmiddels was het half elf en de hoogste tijd om de kinderen naar bed te brengen.

Jeannette

Kampverslag 1 augustus, Speciale "kinderexcursie"

Deze "speciale" excursie, naar de "vlegge" georganiseerd omdat we allemaal nogal moe waren. De kinderen moesten uitslapen na de vleermuizen excursie van de vorige avond. Het was erg warm en de kinderen renden meteen bij aankomst het water in, gevolgd door 2 volwassenen. De overgebleven oma's zochten een plekje in de schaduw.

De hoge waterglijbaan was favoriet, maar helaas was deze kapot. Na een paar uur badderen ging het verder naar het veenmuseum. Dat was wel even doortrappen om er nog voor sluitingstijd te zijn. Het museum was erg de moeite waard. Mooie reconstructies van die "veenhuisjes" en een goede gids die er veel bij wist te vertellen. Op de kinderen maakte vooral het treintje indruk. De rest boeide ze maar matig. Daarna doorgefietst naar De Pollen om in kopen te doen voor de "laatste Avond" De kinderen mochten met 1 oma door naar zwemplas de Koele. Ook nu renden ze weer meteen het water in om elkaar lekker nat te spetteren.

Een sfeervol plaatje bij de ondergaande zon.

Kampverslag 31 juli, Vaandeldragers

Vrijdag 1 augustus: excursie Bergvennen.

Rond 10:00 uur staan we op de parkeerplaats van de camping bij de Bergvennen.

We gaan op pad met een gids van Landschap Overijssel: Harry Wolbers.

Hier volgt het verslag van hooguit een kwartier bij een maïsveld.

Op de plek waar we staan is een aantal vierkante meters niet met maïs ingezaaid. Op dit bemeste overhoekje staat het vol met Europese hanenpoot. En snel daarna wordt ook Glad vingergras opgemerkt.

Veel aandacht is er voor een ijle graspluim die wel wat weg heeft van Bosgierstgras. Natuurlijk wordt ook deze grashalm op kenmerken bekeken en uiteindelijk op naam gebracht:

Zuid-Afrikaanse gierst .

Wat maakt bovenstaande interessant?

Voorbij de opsomming van soorten komt in beeld dat planten deel uitmaken van een plantengemeenschap (of associatie). Op onze plek, bij de maïsakker, zijn Hanenpoot en Glad vingergras duidelijk present. In de wetenschap van de plantengemeenschappen worden deze 2 soorten vervolgens onderscheiden als 'kensoorten' (de botanische vaandeldragers) van de Hanenpootassociatie. Een aantal veel voorkomende akkerplanten maakt hier deel van uit.

Uit de veld gids 'Plantengemeenschappen van Nederland' (uitgave KNNV) wil ik het volgende aanhalen (blz. 317 Hanenpootassociatie) :

Naast de kensoorten Europese hanenpoot en Glad vingergras worden (in toenemende mate) ook andere recent ingeburgerde planten die pas laat in het seizoen tot ontwikkeling komen in de associatie waargenomen, waaronder Draadgierst, Trosgierst, Kale en Zuid-Afrikaanse gierst, Krans naald aar en Chinese naald aar.

Jawel, zie hier een rijtje ex-exoten en ook de door ons waargenomen Zuid-Afrikaanse gierst.

De Heukels 'Flora van Nederland' is voldoende toegerust om deze, voorheen exotische soorten, te kunnen onderscheiden.

Theo

Kampverslag 1 augustus Ottenhagen

Vrijdag 1 augustus ,

Vertrek met 2 personen op de fiets naar Ottenhagen via Langenveen naar Vasse .
Overall bloeiende bermen met boerenwormkruid, kattenstaarten, groot- en klein
springzaad, wilde peen , rolklaver, wilde Bertram en wilgenroosjes waar heel veel vlinders
op deze mooie dag op vlogen. Later kwamen we tussen de mais en koren akkers naar
Vasse richting Hezingen heuvelachtig gebied naar Springendal. Daar een rondwandeling
bij de Bronnen veel platbuiken. verschillende juffers en groene kikkers. Een feest om daar te
zijn !

Veel aardappelbovisten en grote tondelzwammen door naar Ottenhagenschópke wolken met
honderden kieviten en spreeuwen. Op de terugweg naar de kruidentuin in Vasse een aanrader
citroenvlinders, 3 gele luzernevlinders, kleine vos,

atalanta,
bruinzandoog
je. Een heel
groot
bijenhotel met
veel wilde
bijtjes echt de
moeite waard.

Om 5 uur weer thuis 52 km gereden met veel plezier
!

Rieke .

Op 1 augustus 2014 vertrokken we per auto naar Lattrop-Brekelenkamp, om daar bij camping
de Bergvennen te starten met een wandeling onder begeleiding van Harrie Wolters van het
Overijsels Landschap. Het weer is prachtig, warm en zonnig. De vennen in de buurt herbergen
de waterlobelia, klokjesgentiaan op de wal, formentil in grote getale, veenpluis. Met een pomp
wordt kalkrijk water opgepompt om de zuurgraad wat te verminderen.

Een prachtig plantje, dat later Zuid-Afrikaans gierst bleek te zijn werd uitgebreid bekeken.
Onze wandeling ging rond de vennen en de koffie werd genoten in de schaduw van een
dennenbos.

Harrie liet ons een overgebleven stukje hoogveen beleven en vervolgens liepen we verder naar
een ven-broekbos, waar iedereen zich kon uitleven in de grassen ,zegge beenbreek, vlinders,
wateraardbei enz. .Het was weer een prachtig gebied. Wederom weinig vogels, een roodborst
tapuit, staartmezen en een boomklever. Tegen half vier beëindigden we de excursie en door de
hitte had iedereen zin in een ijsje. Het was helaas al weer de laatste dag van ons kamp in
Bruinehaar, Francien Karsten

- een goed gesprek -

Camping 'Erve de Meester' straalt rust uit.

Voor de goede orde: auto's kunnen voor laden en lossen het kampeergras op.

Voor de resterende tijd is er de parkeerplaats.

Op een halve kilometer afstand van de camping, aan de rand van Langeveen, ligt de 'Koele';

Een natuurgebied en tegelijkertijd zwemplas.

Een van onze jonge kampeerders gaat op een warme middag met een aantal zwemliefhebbers naar de verkoelende plas. Natuurlijk: fiets tegen een boom gezet, op slot en sleutel opgeborgen in de zwembroek.

Dan komt er het seintje om hem en fiets met de bestelauto op te halen.

Zijn fietssleuteltje is weggespoeld. Hij staat met zijn fiets aan de kant van de weg.

De hulpdienst is vlot ter plaatse.

De fiets wordt in de laadruimte gezet. Hij stapt in. We rijden terug naar de camping.

Jonge kampeerder: dat gaat snel! We zijn in twee minuten al over.

Bestuurder: ja, dat gaat snel joh.

Auto rijdt de inrit op van 'Erve de Meester' met links en rechts jong bos en de parkeerplaats nabij.

Jonge kampeerder: wil je me afzetten bij de tent?

Bestuurder: (met ingehouden lach) Nou, misschien is het wel wat om hier het hout in te rijden en kijken of jij er aan jouw kant uit kunt stappen?

Theo

Camping vertier

KNNV'ers

De moderne KNNV'er

Vogellijst Bruinehaar, juli 2014	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
Excursies															
Dodaars	x								x					x	
Fuut					x					x		x		x	
Geoorde fuut									x						
Aalscholver					x					x		x			
Grote zilverreiger									x						
Blauwe reiger					x				x	x	x	x	x		x
Ooievaar					x	x			x	x		x	x		
Grauwe gans	x				x				x	x			x	x	x
Brandgans													x		
Nijlgans															x
Bergeend					x					x					
Wintertaling										x	x				
Zomertaling				x											
Wilde eend					x				x	x	x		x		x
Tafeleend											x				
Kuifeend									x						
Bruine kiekendief			x							x					
Blauwe kiekendief					x	x									
Havik						x					x	x			
Buizerd	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x		x
Torenvalk		x					x					x			
Boomvalk				x											
Meerkoet									x						
Kraanvogel										x					
Waterhoen										x					
Scholekster										x				x	
Kleine plevier														x	
Goudplevier					x									x	
Zilverplevier					x										
Kievit									x	x				x	
Watersnip										x					
Grutto										x				x	
Tureluur										x					
Witgatje									x			x			
Oeverloper										x				x	
Kokmeeuw					x					x				x	
Stormmeeuw															
Zilvermeeuw					x					x					
Kleine mantelmeeuw										x					
Rotsduif														?	
Houtduif	x	x	x				x		x		x	x	x		x
Turkse tortel															
Ijsvogel			?												
Groene specht		x	x									x			
Grote bonte specht												x			x
Oeverzwaluw												x			
Boerenzwaluw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Huiszwaluw		x			x	x	x								
Boompieper				x					x		x				x
Graspieper		x									x				
Witte kwikstaart		x	x						x			x	x		
Winterkoning	x	x	x				x		x			x			

Vogellijst Bruinehaar, juli 2014	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
Excursies															
Roodborst		x		x		x									
Paapje															
Roodborsttapuit									x						x
Merel	x		x	x			x	x			x	x	x		
Rietzanger											x				
Grasmus											x				
Tuinfluter	x	x													
Zwartkop		x		x			x								
Fluiter						x									x
Tjiftjaf				x			x								
Fitis		x	x	x			x					x			x
Staatmees															
Koolmees	x	x	x	x					x						x
Boomklever			x	x											
Boomkruiper															x
Grauwe klauwier												x			
Gaai			x						x			x			x
Ekster											x				x
Kauw								x							
Zwarte kraai		x	x				x			x	x	x			
Spreeuw			x							x		x			
Huisemus		x					x	x							
Vink	x			x				x			x				x
Groenling		x													
Putter									x						
Kneu												x			x
Goudvink												x			
Geelgors				x			x					x			
Rietgors						x					x				

- a. 27-7 Engbertsdijksvenen Zuid
- b. 27-7 Bruinehaar e.o.
- c. 28-7 Hazelbekke
- d. 28-7 Engbertsdijksvenen Noord
- e. 29-7 Springendal en Ottershage
- f. 29-7 Springendal
- g. 29-7 Geomorfologische fietsroute
- h. 30-7 Dal van de Mosbeek
- i. 30-7 Landgoed Beerze
- j. 30-7 Ottershage
- k. 31-7 Hondeven
- l. 31-7 Junner Koeland
- m. 31-7 Ottershage / Schöpke
- n. 31-7 Engbertsdijksvenen Zuid
- o.1-8 Bergvennen

Vlinderlijst

Datum	27-jul	27-jul	28-jul	29-jul	30-jul	31-jul	31-jul	31-jul	1-aug
Gebied	De Koele, Landgoed Bruinehaar	Engbertsdijks venen	Hazelbekke	Springenda	Dal van de Mosbeek	Hondenver	Engbertsdijks- venen Zuid	Junner Koeland	Bergvennen
Dagvlinders									
Wetenschappelijke naam									
Nederlandse naam									
<i>Aglais urticae</i>	x		x	x	x			x	x
<i>Aphantopus hyperantus</i>	x	x	x		x			x	
<i>Araschnia levana</i>									
<i>Aricia agestis</i>					x			x	
<i>Celastrina argiolus</i>	x				x				x
<i>Coenonympha pamphilus</i>	x							x	x
<i>Colias croceus</i>	x		x		x				
<i>Gonepteryx rhamni</i>	x		x		x	x		x	x
<i>Hesperia comma</i>								x	
<i>Inachis io</i>			x						
<i>Lycaena phlaeas</i>			x	x				x	
<i>Maniola jurtina</i>			x	x	x			x	x
<i>Pararge aegeria</i>	x		x	x	x			x	x
<i>Pieris brassicae</i>					x				
<i>Pieris napi</i>	x	x	x						
<i>Pieris rapae</i>	x		x					x	
<i>Polyommatus icarus</i>					x			x	x
<i>Pyronia tithonus</i>									
<i>Thymelicus lineola</i>		x							
<i>Vanessa atalanta</i>	x		x		x			x	x

Paddenstoelenlijst Bruinehaar 2014.

<i>Amanita fulva</i>	Roodbruine slanke amaniet		2	3
<i>Amanita rubescens</i>	Parelamaniet	1		
<i>Boletus rubellum</i>	Rode boleet		3	
<i>Calvatia utriformis</i>	Ruitjesbovist		2	
<i>Cavatia excipuliformis</i>	Plooivoetstuifzwam		2	
<i>Daedalea quercina</i>	Doolhofzwam		3	
<i>Fomes fomentarius</i>	Echte tonderzwam	1		
<i>Ganoderma lipsiense</i>	Platte tonderzwam		2	
<i>Geastrum triplex</i>	Gekraagde aardster	2		
<i>Inocybe lacera</i>	Zandpadvezelkop		2	
<i>Laetiporus sulphureus</i>	Zwavelzwam		2	
<i>Lycoperdon perlatum</i>	Parelstuifzwam		2	
<i>Marasmius oreades</i>	Weidekringzwam	1		
<i>Oligoporus ptychogaster</i>	Boompuiet		3	
<i>Phallus impudicus</i>	Grote stinkzwam	1		
<i>Piptoporus betulinus</i>	Berkenzwam	1		
<i>Pleurotus ostreatus</i>	Gewone oesterzwam		2	
<i>Polyporus squamosus</i>	Zadelzwam			3
<i>Polyporus varius</i>	Waaierbuisjeszwam		2	
<i>Psathyrella marcescibilis</i>	Spaanderfranjehoed			3
<i>Pseudohydnum gelatinosum</i>	Stekeltrilzwam		2	
<i>Russula claroflava</i>	Gele berkenrussula	1		
<i>Russula cyanoxantha</i>	Regenboogrussula			3

Russula paludosa (?)	Appelrussula			3
Scleroderma citrinum	Gele aardappelbovist	1	2	
Scleroderma verrucosum	Wortelende aardappelbovist	1		
Stereum hirsutum	Gele korstzwam		3	
Trametes gibbosa	Witte bultzwam	2		

Verder een niet op naam gebrachte stuifzwam en een koraalzwam (Junner koelanden).

Van drie gebieden zijn paddenstoelen genoteerd:

1. Engbertsdijksvenen Noord op 28 juli
2. Springendal op 29 juli
3. Junner koelanden op 31 juli

Samengesteld door Els Löhr

Stenenlijst, samengesteld door Piet Hollander.

Graniet

Kwartsiet

Rood kwarts

Rose kwarts

Jaspis

Zandsteen

Rode zandsteen

Basalt

Diabaas

Vuursteen of Flint, (Denemarken) in verschillende kleuren, slag met pyriet of ijzer geeft vonken

Lydiet (kiezellei), toetssteen bij goudsmiden

ijzermoer

Gneis (metamorf)

Migmatiet (stollingsgesteente)

Tekst uit het boek De Winterkraaien van A.v.d. Werfhorst bij het bord Vogel hut Plus in de Engbertsdijkvenen en door Piet voorgelezen:

Had hij er wel goed aan gedaan om deze wildernis voor de mens te ontsluiten?

Had hij het land lief omdat zijn leven begon te bloeien toen hij het aanschouwde?

Hij had het land lief om ;zijn weemoed en zijn armoe.

Hij had het land lief om de geheimen van zijn bodem, de verzonken wereld van planten, bomen en beesten.

Hij had het land lief om zijn wijde hemel.....